

„Gondolatok és vélemények szabadsága”

Dr. Gyimesi László szakmai kohéziós erőről, érdekérvényesítésről, folytatásról

✍ Réfi Zsuzsanna

„Egy saját orgánum, amely a zenekarok problémáival foglalkozik – ezzel a felvetéssel keresett meg 32 évvel ezelőtt Popa Péter, miután életre hívta a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségét. Nagyon jónak tartottam az ötletét, azt sajnáltam csak, hogy nem nekem jutott az eszembe, s az MZTSZ örömmel lett társ a Zenekar újság létrehozásában” – idézi vissza a kezdeteket dr. Gyimesi László, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének tiszteletbeli elnöke, akivel az érdekérvényesítés lehetőségeiről, a vélemények szabadságáról, valamint egy szövetség és egy szakmai folyóirat múltjáról, jövőjéről is beszélgettünk.

A kilencvenes évek elején számos egyesület alakult, közülük tartozott a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségé, ami akkoriban nem az igazgatók szövetkezése volt – meséli dr. Gyimesi László – hanem a zenekari művészeti tanácsok képviselői. Ennél szebb pillanatok ritkán él meg az ember, minthogy igazgatók, zenészek és a szakszervezet országos és munkahelyi képviselői összefognak, s a közös szándék következményeként születik egy ilyen újság, amely a szakma mellett egyaránt szól a nagyközönségnek és a politikának is. Popa Péter nemcsak kitalálta, hanem – követve a nemzetközi mintákat, legfőképp a Das Orchestert – a nagy hagyományokra visszatekintő, német lapot –, következetesen életre is hívta az általa elképzelt és nélkülözhetetlennek tartott újságot. A felépítését, rovatait, mindent ő maga talált ki. A szakmai szempontok mellett az adminisztrációra is odafigyelt, ahogy az anyagi háttér megteremtésére, s így vehettük kézbe az első nyomtatott lapszámot 1994. májusában. Úgy vélem, már azzal, hogy létrehozta és azóta is működteti az orgánumot, beírta a nevét a szakma történelmébe. Az első számokat is lendület, erő, elszántság jellemezte, s tükrözték azt a komoly szellemi háttérrel, amely a lap mögött állt. S nagyon hamar professzionálissá vált az újság. Némileg persze meglepő volt, hogy ilyen nagy hagyományokkal rendelkező szakmai területnek nem létezett korábban önálló lapja, hogy a szimfonikus és kamarazenekarok addigi történetét nem örökítette meg egyetlen újság sem. Mindenesetre komoly hiánypótlást jelentett, s mind a mai napig nem akad konkurenciája. Vannak természetesen más, fontos zenei lapok, de a Zenekar az egyetlen, amelyben a szakmai vagy a tudományos anyagok mellett az általános zenei életéről és persze a zenekari zenészekről is szó esik.

Első pillanattól kezdve tehát a szövetség mellett a szakszervezet egésze alatt működött a lap?

Igen, ráadásul igazán szerencsésnek érezhetem magam, mert a kezdetektől részt vehettem két hiánypótló szakmai lap működtetésében, hiszen a Zenekar mellett említettem a Parlandót is, amely már több mint hatvan éves múlt-

ra tekint vissza. Ez utóbbi orgánum a zeneoktatás területén szintén konkurencia nélkül létezik mind a mai napig, tisztán szakszervezeti fenntartásban, s Zelinka Tamás áldozatos munkájának is köszönhetően, örömeinkre döbbenetes nagyságú olvasói számokat produkál. Visszatérve a Zenekar lapra, a születése megmutatta magának a szakmának a kohéziós erejét. Hiszen ne feledjük, egy frissen született szövetségről volt szó, zenés szakmai érdekképviseleti szervezetről, lényeges volt az is, hogy a terület fontosságát folyamatosan és részletesen bemutassa. Mivel a zenekari zenészek jelentős része szakszervezeti tag, így azt éreztem, nyertünk egy új csatornát, hiszen az újság számos alkalommal foglalkozott és foglalkozik ma is az MZTSZ tagjait érintő ügyekkel, amelyekről a muzikusok ebből a lapból is részletesen tájékozódhattak, de arra ügyelve, hogy még véletlenül se váljon szakszervezeti propaganda eszközzé. Az újság a zenekari terület sajtóbéli hangját is erősítette, s így megmutathatták, hogy nem megosztott, hanem homogén, egy irányba gondolkodó ágazatról van szó. Kisebb-nagyobb szakmai viták persze mindig akadnak, de alapjaiban véve szétszakíthatatlan szövetség köti össze ennek a hivatásnak a művelőit. Ma már a múltba visszatekintő, archívum jellegű áttekintés is felbecsülhetetlen, hiszen az egyes lapszámokon keresztül szépen kirajzolódik, miként változott, fejlődött az évtizedek során a zenekari élet, hogyan alakultak a feltételrendszerek. Nagyon jó érzés, hogy ennek kezdettől részese a szakszervezet. Minden egyes lapszám a szakma fontosságát bizonyítja. Azt, hogy szükség van az együttesekre, hiszen rengetegen látogatják a koncerteket, amelyek által mind a közönség, mind a szakma gazdagodik. Az évek során pedig az újság is folyamatos fejlődésen ment keresztül, a kor kihívásainak megfelelően változtak a rovatok, alakult az arculat, született meg az online verzió. Egy ilyen lap sokkal több annál, mint aminek látszik, hiszen más hatása van annak, amiről tudunk, beszélünk, mint ami nyomtatásban megjelenik és sokak számára hozzáférhető. Úgyesen használva az érdekérvényesítésnek is fontos eszköze lehet.

Most viszont új korszak kezdődik az újság életében, hiszen a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége tá-

vozásával a Magyar Zeneművészek és a Táncművészek Szakszervezete lett a lap egyedüli tulajdonosa.

Az újságot kiadó betéti társaságban korábban közösen vetünk részt, de a tulajdoni arányoknak sosem volt különösebb gyakorlati jelentősége, inkább technikai kérdést jelentett. Most az MZTSZ az egyedüli tulajdonos, s továbbra is megjelentetjük az újságot. De úgy vélem, annak, hogy a szövetség kilépett a betéti társaságból, semmi köze nincs ahhoz, ami valójában zajlik. A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének egyes volt tagjai – ilyen-olyan okok miatt – úgy döntöttek, hogy azt a szövetséget, amely képes volt méltó módon képviselni a hazai együttesek majd száz százalékát itthon és külföldön egyaránt, otthagyják. Ahogy az lenni szokott, a példa ragadóssá vált... Ráadásul akadtak olyan kilépések, amelyek mögött érezhető volt, hogy nem egyedi, igazgatói döntések, hanem szervezett módon történő távozás. Arról nem hallottam, hogy a zenekari tagságot megkérdezték-e arról, miként vélekednek a szövetségből való kilépésről... Nagyon szomorúnak tartom mindezt. Nem tudom, hogy milyen előnyökkel és hátrányokkal jár a tagság megszüntetése, de biztosan végiggondolták ezt azok, akik a távozás mellett döntöttek. Nekem személy szerint és leginkább azok távozása a szomorú, akik a szövetség aktív közreműködésével érték el a professzionális zenekar szintjét. Azt soha nem tartottam helyesnek, ha egy-egy zenekar vagy annak vezetője a többiek kárára igyekezett gyarapítani anyagi helyzetét. Mint született budapesti is elfogadhatatlannak tartom a másfél milliós fővárosban működő zenekarok és a nyolcmilliós nem fővárosi közönséget kiszolgáló zenekarok támogatási arányait, a támogatás nemlétező szempontrendszerét. Azonban szerencsére maradtak szép számmal így is együttesek a szövetségben. De az biztos, hogy most már nem a teljes szimfonikus zenekari palettát, csak egy – ha nagyobb – részét is képviseli a szervezet. Azt pedig, hogy a szövetség úgy döntött, kilép a lapot kiadó betéti társaságból, pótcselekvésnek érzem, mert nem ezzel kellene győgténi az érdekérvényesítés pozícióit. Egyszer már komolyan fel kellene tenni a kérdést: mennyi a költségvetési támogatása a három legnagyobb mértékben támogatott budapesti és vidéki zenekarnak? Évente hány koncertet adnak vidéken, illetve nem a székhelyükön? Mennyi az átlagos helyár a budapesti és a vidéki koncertek esetében a székhelyen és az azonkívül tartott kon-

Én azonban lesújtónak tartom, ha valaki önként feladja a létező véleményét, mert fél a következményektől, mert úgy vélem, ezzel néhány évszázadot visszament a gondolkodásban. Magyarország demokratikus, nyílt ország, ahol mindenki elmondhatja a véleményét, nem lehet alaptalanul rágalmozni, s egy újság is megírhatja azt, hogy szerinte valami nem jó. Ha a tulajdonosok ezért elmarasztalják, akkor előrébb valónak tartják az állami jóindulat elnyerését, mint a gondolatok és vélemények szabadságát...

Elfogadhatatlannak tartom a másfél milliós fővárosban működő zenekarok és a nyolcmilliós nem fővárosi közönséget kiszolgáló zenekarok támogatási arányait, a támogatás nemlétező szempontrendszerét.

certeken? És persze még számos kérdéssel lehetne összevetni az egész problémahalmazt. Megértem persze, hogy Popa Péter főszerkesztői, önálló véleményalkotása, ami a sajtótörvényen alapul, irritált néhány kollégát, veszélyt látott benne, attól tartva, hogy a döntéshozók jóindulatát ezek a gondolatok esetleg megzavarják... Én azonban lesújtónak tartom, ha valaki önként

feladja a létező véleményét, mert fél a következményektől, mert úgy vélem, ezzel néhány évszázadot visszament a gondolkodásban. Magyarország demokratikus, nyílt ország, ahol mindenki elmondhatja a véleményét, nem lehet alaptalanul rágalmozni, s egy újság is megírhatja azt, hogy szerinte valami nem jó. Ha a tulajdonosok ezért elmarasztalják, akkor előrébb valónak tartják az állami jóindulat elnyerését, mint a gondolatok

és vélemények szabadságát... Ezek szerint az elmúlt harminckét esztendő kevés volt, hogy megnyugtató választ adjon néhány olyan kérdésre, mely szerint: a nyomtatásban megjelenő véleménycikkek miatt hány szimfonikus zenekart szüntettek meg, avagy hánynak csökkentették felére a költségvetését?

Tervezték a Szövetséggel egy szerkesztőbizottság létrehozását.

Társtulajdonosként én magam számos kompromisszumra kész voltam, a szerkesztőbizottság felállításáról, annak tagjairól is hónapokkal ezelőtt a Szövetség elnökségével megállapodtunk, de ezt követően több ettől eltérő életszerűtlen javaslatot kaptunk, amelyek nekünk nem voltak megfelelőek, mivel a lapszerkesztés ügymenetét gyakorlatilag lehetetlenné tették volna. Látva a helyzet megfeneklését, megbeszélésre hívtam valamennyi érintett kollégát, azonban a megbeszélés előtti napon a szövetség arról tájékoztatott, hogy a találkozó okafogyottá válik, mert kilépnek a betéti társaságból.

Hogyan tovább?

Az újság továbbra is megjelenik, a célkitűzései, profilja mit sem változik. A szövetség elnökétől, Lendvai Györgytől kaptam levélben – a kilépés ténye mellett – szerepelt az is, hogy az együttműködést a jövőben is fontosnak tartják, s mi ezt komolyan is vesszük. A lap továbbra is Popa Péter főszerkesztésével – bízom benne, hogy még sokáig lesz hozzá kedve – a zenei élet fontos híreiről, kultúrpolitikájáról és természetesen az összes hazai együttesről szól, hiszen erről kapta a nevét: Zenekar. ■